

En välkommen bohusflora

Stefan Ericsson har läst den nya bohusfloran och är imponerad.

STEFAN ERICSSON

Bohuslän är spektakulärt. Detta vårt saltaste och klippigaste landskap besöks och älskas av många, inte minst av botanister. Sätter man kurs mot ett sådant landskap behöver man en god provinsflora, och nu är den här: *Bohusläns flora*, utgiven av Föreningen Bohusläns Flora under redaktion av Evastina Blomgren, Eva Falk och Birgitta Herloff.

Den som botaniserat i Bohuslän har inte stått handfallen. Rustad med den 1971 utkomna andra upplagan av Harald Fries' *Göteborgs och Bohusläns fanerogamer och ormbunkar* klarade man sig rätt väl. Men Fries' flora var både svårsmält och hade luckor, och provinsens egna botanister fann den efterhand alltmer omodern. Tanken väcktes därför att genomföra en ny, heltäckande inventering av landskapets kärlväxter. År 1993 kunde man inte hålla sig längre: *Föreningen Bohusläns Flora* startades, med det enda syftet att åstadkomma en ny bohusflora.

Totalinventering

Att den nya inventeringen måste utmynna i en geografiskt mer rättvisande bild av floran var klart. Man valde därför att "totalinventera" landskapets 282 rutor à fem gånger fem kilometer i RT90-nätet, det vill säga bladen av den dåvarande Gula kartan. För varje ruta ansvarade inventerare som, förenklat uttryckt, hade i uppdrag att återfinna så många taxa som möjligt, och att koordinatsätta lokalerna. Landskapet indelades i elva distrikt vars ansvariga skulle samordna inventerarnas arbete.

Bohuslän är inget stort landskap, men den brutna topografin med klyftor, branter och öar, och stora kontraster över korta avstånd, krävde en stor arbetsinsats.

Under 18 säsonger fram till 2009 då databasen stängdes, rapporterade över 200 personer tillsammans 541 279 växtfynd fördelade på 2 187 taxa. Under tiden bokförde och koordinatsatte arbetsgrupper alla äldre florauppgifter, till exempel 251 878 lokaluppgifter ur bakgrundsmaterialet till Fries' flora, 66 574 från litteraturen, och 72 887 från belägg i herbarierna. Utgående från en månadslön på 20 000 kr, beräknas det totala arbetet motsvara minst 30 miljoner kronor!

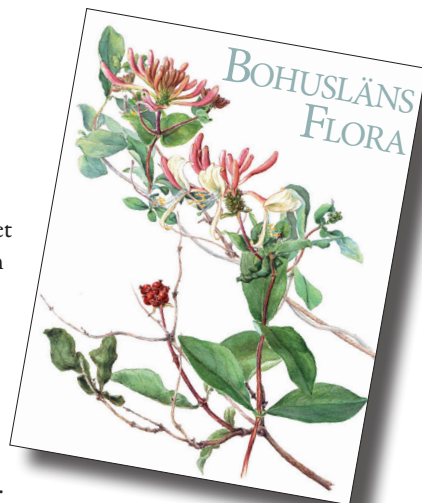
Floraprojektet har burit rikligt med frukt: 1993 startade tidskriften *Vrivrånge*, som nu utkommit med 39 häften; 2006 utgav man den uppskattade guideboken *Botaniska utflykter i Bohuslän* (recension, se SBT nr 3/2006) som nu nytryckts. Och nu har vi även floran.

Mycket vacker bok

Bohusläns flora är inte bara ett faktsäckat dokument som gör livet lättare för fackbotanister, det är också en mycket vacker och välskriven bok, och en lättillgänglig inkörsport för den som vill förkovra sig i, eller är bara en gnuttu intresserad av, Bohusläns växtlighet. Boken är rikligt försedd med bilder, och är snyggt layoutad.

Upplägget liknar tidigare florors: kapitel om klimat och geologi följs av texter om växtmiljöer, växtgeografi, floraförändringar, utforskningshistoria och en projektbeskrivning. Men större delen omfattas av huvudnumret, den kartförsedda växtförteckningen.

Några drag skiljer denna flora från andra. I en bakficka finns ett 32-sidigt häfte, *Mina bohuslänska växter*, en krysslista med uppgifter om frekvens och biotop, och utrymme för anteckningar.

Vidare finns för de flesta taxa inte bara en karta, utan två: en visande lokaler registrerade under denna inventering, en visande äldre lokaler. Med hjälp av sunt förnuft och lite träning, kan man ur kartparen avläsa floraförändringar och bedöma skillnader i kunskap över tiden. Ett tredje drag är att inventerarna också tillåtits ta plats; i ett särskilt kapitel presenteras de flitigaste medarbetarna ovanligt grundligt. Nyligen förklarade Evastina själv varför: "Vi hade ett sånt sjå med att leta reda på data om tidigare botanister, så för att underlätta för framtida floraskrivare presenterade vi oss själva." Ett gott initiativ!

Tre punkter

Floran är gedigen och välgjord, jag vill bara belysa tre punkter där man kunde gjort bättre. Den första gäller grundkartan, där det lilla formatet, den pastellartade färgskalan, och de rätt suddiga linjerna inte ger rättvisa åt de exakta kartprickarna. När man nu samlat in koordinater för varje uppgift, är det tråkigt att bakgrunden gör det svårt att utrona var prickarna egentligen sitter, särskilt på kartor med många prickar. Det verkar som att man prioriterat skillnader i förekomst inom Bohuslän som helhet framför att ge information till botanisten i terrängen.

Den andra punkten gäller diskrepansen mellan rutsystemet och lokallistornas RT90-koordinater. En koppling finns, för rutornas gränser utgörs av 5 km-linjerna i RT90-nätet, men floran ger ingen ledning om detta. Svårigheterna förvärras av att nya kartor saknar de nu föråldrade rutbeteckningarna, och att RT90-nätet där knappt syns. På sidan 666 finns en karta visande rutornas beteckningar, men i vilken ruta ligger egentligen vårfingerörtens lokal på Kvarnberget i Morlanda, på sid. 315 angiven som "645525 124418"? Om 5 km-linjernas koordinater utsatts på den nämnda kartan hade svaret (8A1i) gått att finna, om än med lite pyssel. Koordinaterna verkar vara till för den som använder en digital karta eller den som med GPS söker i terrängen, inte för den som vill jämföra med inventeringsmetoden i samma bok!

Den tredje punkten förbyllar. Det gäller kapitel "Växtgeografi", där mycket av texten inte stämmer med växtförteckningen. Jag kan till exempel

inte se sambandet mellan utbredningen för de växter som på sid. 99 sägs karaktärisera Mellanbygden och kartans "Mellanbygden" överst på samma sida. Jag kan heller inte heller se de på sid. 107 nämnda utbredningsluckorna för brudbröd, backglim och sandrör. Flera liknande exempel finns. I "Ursprung och invandring" på sid. 106 kan jag inte förstå hur de arter som räknas upp som "sydostliga" kan anses ha "europeisk utbredning i sydost" (jämför med utbredningskartor på sajten *Virtuella floran*). Jag håller det för troligt att de använda källorna är föråldrade; avsaknaden av en modern svensk växtgeografi är en stor brist.

Botanik är kul!

Låt mig avsluta med en icke oviktig detalj som genomsyrar boken – övertygelsen om att botanik är roligt, manifesterad i kapitlet "Så här roligt har vi haft". Det finns till och med en CD-skiva av gruppen Öborna, *Inbjudan till Bohuslän*, som tagits fram speciellt för denna bok. Till sist vill jag fira att vi äntligen genombrutit könsvallen. Mig veterligt är det första gången redaktionen för en provinsflora består av tre kvinnor.

Ett spektakulärt landskap har fått en spektakulär flora – vi tackar och bugar! **SBT.**

Bohusläns flora

Evastina Blomgren, Eva Falk & Birgitta Herloff (red.) 2011. Föreningen Bohusläns Flora, Uddevalla. 731 sidor, 1 bilaga. ISBN 978-91-633-8390-8.

Boken kan beställas från Föreningen Bohusläns Flora (bohusfloran.se). Pris 300 kr inklusive frakt.

Enklast är att sätta in 300 kr på plusgiro 70960-0. Lägg till 200 kr om du också vill ha *Botaniska utflykter i Bohuslän* och ytterligare 50 kr för CD:n *Inbjudan till Bohuslän*. Glöm ej uppge adress.

Stefan Ericsson förestår Herbarium UME vid Umeå universitet. Han deltar inom Flora Nordica-projektet, sammanställer Sveriges bidrag till Atlas Florae Europaeae och är medlem i ArtDatabankens kärlväxtkommitté. Sedan över trettio år driver han också projektet Västerbotens läns florainventering.

Adress: Herbarium UME, EMG, Umeå universitet, 901 87 Umeå
E-post: stefan.ericsson@emg.umu.se